

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 10CoP/24/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5820201261
Dátum vydania rozhodnutia: 31. 05. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Erik Varga
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2021:5820201261.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Erika Vargu a členov senátu - sudcov JUDr. Amálie Paulerovej a JUDr. Róberta Urbana, vo veci starostlivosti súdu o maloleté dieťa: E. V., nar. XX.XX.XXXX, bytom u matky, v konaní zastúpená kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Námestovo, dieťa rodičov: matka - Ing. E. A., nar. XX.XX.XXXX, bytom H. E. XXX, prechodne bytom H. E. XXX, právne zastúpená spoločnosťou Advokátska kancelária SLAMKA & Partners s.r.o., so sídlom Radlinského 1735/29, Dolný Kubín, a otec - F. V., nar. XX.XX.XXXX, bytom B. XX., o návrhu matky na nahradenie súhlasu otca so zmenou priezviska maloletého dieťaťa, na základe odvolania matky proti rozsudku Okresného súdu Námestovo č. k. 12P/29/2020-46 zo dňa 2. februára 2021, takto

rozhodol:

Rozsudok súdu prvej inštancie **p o t v r d z u j e**.

Žiaden z účastníkov konania **n e m á** nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom okresný súd (ďalej v texte aj ako súd prvej inštancie) zamietol návrh, ktorým sa matka domáhala, aby jej súd udelil súhlas na podanie žiadosti na zmenu priezvisku maloletej E. V., nar. XX.X.XXXX na priezvisko „A.“.

2. Skutkovo súd prvej inštancie ustálil, že rodičovské práva a povinnosti k mal. E. boli naposledy upravené rozsudkom tamojšieho súdu zo dňa 26.03.2013 o schválení rodičovskej dohody, v zmysle ktorej bola mal. E. zverená do osobnej starostlivosti matky, bolo vyslovené oprávnenie oboch rodičov zastupovať a spravovať majetok mal. dieťaťa a otec sa zaviazal prispievať na výživu sumu 100 eur mesačne. Bolo ďalej zistené, že mal. E. žije v jednej domácnosti s matkou, jej manželom a ich spoločným dieťaťom - K. A., nar. XX.XX.XXXX. Otec sa s mal. E. stretáva, avšak nepravidelne, väčšinou v soboty a ide zväčša o jednoduchové aktivity. Styk mal. E. s otcom nie je upravený a medzi rodičmi sa najmä v poslednom období vyskytujú ohľadom jeho realizácie nezhody. Z výpovede mal. E. je zrejmé, že má bližší vzťah k matke, s ktorou je v dennodennom kontakte. Otca má rada, avšak v ich vzťah nie je taký intenzívny a v poslednom období k nemu veľmi nechodí. Mal. E. volá otca „oci“ len ak nie je s matkou. V domácnosti kde mal. E. žije, slovom „oci“ označuje matkinho manžela.

3. Nadväzne okresný súd východiskovo vymedzil, že to, či dôjde k zmene priezviska mal. dieťaťa je podstatnou vecou súvisiacou s výkonom rodičovských práv a povinností. Keďže sa rodičia nevedeli zhodnúť na tom, či má byť priezvisko mal. E. zmenené, musí o prípadnom nahradení súhlasu rodiča, ktorý so zmenou nesúhlasí, rozhodovať súd. Na nahradenie súhlasu so zmenou priezviska nie je právny nárok a v zmysle aplikačnej praxe nahradí súd súhlas jedného z rodičov (proti vôli druhého rodiča) len vtedy, ak sú na to závažné dôvody. Z tohto dôvodu v konaní posudzoval, či rodič, ktorého priezvisko mal.

dieťa má, si plní svoje povinnosti voči mal. dieťaťu, prejavuje oň skutočný záujem, či nestratil voči nemu citový vzťah alebo či existujú iné vážne dôvody, pre ktoré nie je v záujme ďalšej výchovy mal. dieťaťa, aby sa u neho udržiaval a prehľboval pocit spolunáležitosti s týmto rodičom.

4.V konkrétnostiach súdnej veci potom súd prvej inštancie konštatoval, že z vyjadrení mal. E. síce vyplýva pranie zmeny priezviska, súd však musí tento jej názor zohľadniť v celom kontexte vzťahov s rodičmi, širšou rodinou, resp. okolím. Pokiaľ rodičia uviedli, že maloletá už od štyroch rokov vyjadrovala pranie o zmenu priezviska, je podľa okresného súdu ťažko uveriteľné, že sa v tomto veku dieťa zamýšľa nad takými otázkami a takto jednoznačne formuluje svoju požiadavku. Hoci je prirodzené, že odlišné priezvisko matky môže u dcéry vyvolávať otázky, je úlohou rodiča dieťaťu na takéto otázky veku primeraným spôsobom odpovedať a skutočnosti vysvetliť. Pokiaľ došlo už vo veku štyroch rokov k formulovaniu požiadavky o zmenu priezviska, mal súd za to, že išlo o absenciu primeraného vysvetlenia zo strany matky, alternatívne aj o nepriamy dôkaz toho, že dieťa k takejto požiadavke došlo na základe či už priameho alebo nepriameho ovplyvnenia zo strany matky alebo jej rodiny.

5.Z výsluchu maloletej tiež vyplynulo, že má nepríjemné pocity, keď sa ju okolie pýta na jej priezvisko. Pokiaľ matka uvádza, že rozdielnosť priezvisk mal. E. a jej matky, resp. rodiny v ktorej maloletá vyrastá, môže viesť k problémom u dieťaťa v sociálnej interakcii, najmä v škole, ale aj počas iných aktivít v obci (napr. koledovanie), keď je dieťa nútené odpovedať na nepríjemné otázky rovesníkov ako aj iných dospelých osôb a zároveň ak matka tvrdí, že mal. E. má z toho celého chaos a spôsobuje jej to psychické problémy, kvôli ktorým musí mal. E. navštevovať psychologické poradne a skutočne pociťuje odlišné priezvisko ako nevýhodu, ide podľa okresného súdu o zlyhanie matky, jej rodiny a okolia, keď tieto osoby nedostatočne mal. E. vysvetlili dôvod jej rozdielneho priezviska. V roku 2021 nie je tá skutočnosť, že dieťa má iné priezvisko ako jeden z jeho rodičov ničím zvláštnym. V súčasnosti sa 40% detí rodí mimo manželstva (zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky: Hlavné trendy vývoja sobášnosti v SR v roku 2018), u ktorých je daný aj predpoklad, že priezvisko dieťaťa sa zhoduje len s priezviskom jedného z rodičov.

6.Okrem toho, priezvisko „V.“ nie je hanlivé ani posmešné. Osobitne súd prvej inštancie upozornil, že keď začala mal. E. prejavovať vôľu na zmenu priezviska, tak jej matka sa volala U.. V súčasnosti je jedným z hlavných argumentov matky ako aj mal. E., tá skutočnosť, že matka s jej manželom majú syna, ktorý sa volá po manželovi matky „A.“ a všetci chcú byť A.. Z uvedeného vyplýva skôr to, že je snahou matky zjednotiť jej priezvisko s priezviskom mal. E., bez ohľadu na to akého priezviska je matka práve nositeľkou.

7.Pokiaľ ide o otca, hoci jeho vzťah s mal. E. nie je taký intenzívny ako jej vzťah s matkou, otec o mal. dcéru prejavuje záujem, trávi s ňou svoj voľný čas a mal. E. je v styku aj s jeho rodinou. Aj keď sa v minulosti vyskytli obdobia, kedy si otec svoju vyživovaciu povinnosť neplnil načas, zameškané výživné vždy uhradil a momentálne si vyživovaciu povinnosť plní riadne. Nebolo zistené konanie otca, ktoré by sa mal. dieťaťa dotklo nežiaducim spôsobom.

8.Okresný súd zhrnul, že skutočnosť bližšieho vzťahu maloletej k matke a vyrastanie v domácnosti s jej manželom a ich spoločným synom, nie je za situácie kedy došlo zo strany matky zjavne k zanedbaniu pozitívneho vysvetlenia k otázke rôzneho priezviska zo strany matky a v situácii kedy otec javí skutočný záujem o mal. dcéru, dôvodom na zmenu priezviska. Napriek tomu súd apeloval na otca aby v prípade, že ak bude naďalej mal. E. pociťovať z dôvodu nezrelosti jej okolia spočívajúceho v neschopnosti akceptovať ju z dôvodu jej odlišného priezviska, t.j. takého priezviska aké sa v ich obci nevyskytuje, aby zväžil, či takejto jej požiadavke nevyhovie, nakoľko zmenou priezviska sa žiadnym spôsobom nezmení tá skutočnosť, že ide o jeho dcéru, ku ktorej bude mať tie isté práva a povinnosti.

9.O trovách konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 52 CMP tak, že ich nepriznal žiadnemu z účastníkov, nakoľko nezistil skutočnosti, ktoré by odôvodňovali zaviazat' ktoréhokolvek z účastníkov na ich náhradu.

10.Proti tomuto rozsudku podala odvolanie matka, ktorá sa domáhala jeho zrušenia a vrátenia súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, alternatívne zmeny v podobe vyhovenia návrhu. Podľa matky existuje odôvodnený záujem maloletej dcéry na zmenu priezviska a tento vyplýva zo zápisnice o pojednávaní z 2.2.2021, kde z výsluchu matky ako aj otca je zrejmé, že maloletá dcéra si zmenu priezviska praje. Pokiaľ je takýto záujem na strane dieťaťa, potom je to aj najlepší záujem maloletého dieťaťa v zmysle § 5 Zákona o rodine ako prvoradé hľadisko, ktoré má súd pri svojom rozhodovaní zohľadňovať. Odvolateľka v danej spojitosti okresnému súdu vytýkala, že síce dcéru vypočul, avšak

jej názoru náležitú pozornosť a nebral ho pri rozhodovaní do úvahy. Tiež poukázala na to, že názor kolízneho opatrovníka sa odlišuje od názoru maloletého dieťaťa. Kolízny opatrovník síce bol ustanovený za účelom prezentovania názoru a hájenia záujmu dieťaťa, v tomto prípade však záujem skúmal nedostatočne a nebral do úvahy špecifickosť tohto konkrétneho prípadu. Od začiatku konania už mal na vec svoj názor, ktorý prezentoval počas celého konania, aj napriek tomu, že záujmu maloletého dieťaťa úplne odporoval. Kolízny opatrovník len stroho odôvodnil prečo nesúhlasí s návrhom matky, pričom k vykonanému dôkazu, t.j. výsluchu maloletej dcéry sa nevyjadril. Podľa matky zmena priezviska nie je jej záujmom, ale záujmom maloletej dcéry, ktorá neprestajne a naliehavo žiada matku, aby zmenila jej priezvisko a pokiaľ je tento záujem skutočne taký intenzívny, potom je potrebné zo strany súdu, aby bola zabezpečená jeho ochrana. Je podľa odvolateľky neprípustné, aby dieťa vo veku 9 rokov si na Vianoce ako darček žiadalo volať sa rovnako ako jej brat.

11.Otec sa k podanému odvolaniu nevyjadril.

12.Kolízny opatrovník vo vyjadrení k odvolaniu matky navrhol rozsudok potvrdiť. Zotrval na tom, že aktuálne nie je v záujme maloletej zmena priezviska. V súčasnej dobe odlišnosť priezvisk rodiča a dieťaťa nie je ojedinelý jav, rodič by mal dieťaťu primerane veku vysvetliť pôvod a dôvod odlišnosti svojho priezviska. Vzhľadom na zachovanie identity dieťaťa je vhodné, aby dieťa svoje rodné priezvisko malo aj naďalej. Biologickí rodičia sa pri narodení dieťaťa dohodli na priezvisku ich spoločného dieťaťa. Osem ročné dieťa má svoju vlastnú nezameniteľnú identitu. Je žiačkou 3. ročníka na ZŠ a jej rovesníci, spolužiaci a priatelia sú tiež zvyknutí na jej súčasné priezvisko. Okrem toho, otec má o dcéru záujem, stretáva sa s ňou a plní si vyživovaciu povinnosť, pričom budovanie si vzťahu medzi otcom a dieťaťom je v najlepšíšom záujme maloletého dieťaťa.

13.Krajský súd, ako súd odvolací (§ 34 CSP v spojení s § 2 ods. 1 CMP), po zistení, že odvolanie podal oprávnený účastník konania (§ 7 CMP) v zákonom stanovenej lehote (§ 362 ods. 1 CSP v spojení s § 2 ods. 1 CMP), preskúmal vec v rozsahu danom v ustanovení § 65 CMP a bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 a contrario v spojení s 2 ods. 1 CMP) rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil podľa § 387 CSP v spojení s 2 ods. 1 CMP ako vecne správny.

14.Súd prvej inštancie sa podrobne a presvedčivo vysporiadal s jednotlivými a určujúcimi aspektami medzi rodičmi spornej otázky zmeny priezviska maloletého dieťaťa. S dôvodmi ním prezentovanými sa odvolací súd stotožnil, preto (§ 387 ods. 2 CSP v spojení s § 2 ods. 1 CMP) sa v odôvodnení svojho rozhodnutia obmedzuje na konštatovanie ich správnosti. Na zdôraznenie opodstatnenosti odôvodnenia napadnutého rozhodnutia (len) dodáva, že primárnym záujmom maloletého dieťaťa je, mimo akejkoľvek/rozumnej pochybnosti, vybudovanie a udržanie oplnohodnotného a hlbokého vzťahu k obojím rodičom ako základ pre zdravý telesný a duševný vývoj dieťaťa. V konkrétnostiach súdnej veci je nesporné, že takýto želaný vzťah je daný medzi matkou a maloletou, čomu nepochybne napomáha skutočnosť, že dieťa bolo zverené do jej starostlivosti. Na strane otca je možnosť tvorby takéhoto vzťahu „obmedzená“ na čas stretávania sa s dieťaťom, pričom vonkajším prejavom existencie tohto biologického zväzku je (z pohľadu otca ako rodiča, ktorý je vo výrazne menšom rozsahu s dieťaťom) práve spoločné priezvisko. Zároveň nie je preukázaný žiadny zásadný dôvod, ktoré by otca diskvalifikoval z možnosti zdieľať spoločné priezvisko so svojim biologickým dieťaťom a preukázaný je tiež záujem otca na podieľaní sa na výchove dieťaťa.

15.Pokiaľ matka neustále akcentuje vôľu dieťaťa k zmene priezviska, je skutočne (ako náležite uviedol už okresný súd) až zarážajúce, že želaním dieťaťa (k Vianociam !) v takomto útlom veku je zmena priezviska. Uvedené, pri nespochybniteľnom fakte, že dominantným subjektom/faktorom tvorby vôle dieťaťa je v danom prípade matka, opodstatňuje záver, že ide v určujúcej miere ide o preferenciu matky, ktorú táto prenáša/premieta na dieťa. Je ťažko predstaviteľné, že dieťa v danom veku, typickým preberaním myšlienok/názorov svojich „autorít“, by pri veku primeranom vysvetlení, naďalej považoval otázku svojho priezviska za podstatnú/dôležitú, realite bližšou sa javí verzia, že matka dieťaťu túto „problematiku“ podsúva. Obdobne tendenčný charakter vykazuje aj odvolacia námietka smerujúca voči kolíznemu opatrovníkovi. Ten totiž svoje stanovisko podložil konzistentnou argumentáciou, ktorej nie je možné vytknúť zaujatosť/neobjektívnosť.

16.Nie je pochopiteľne vylúčené, že maloletá reaguje na otázky okolia na rozdielne priezvisko s matkou, práve tu/vtedy je však namieste požiadavka hodnotovo zameraného výchovného prostredia (u matky) orientovaného nie na uprednostňovanie svojich predstáv, ale na vysvetľovanie dôvodov/faktov, prečo sú priezviská odlišná a predovšetkým, prečo je primárne neporovnateľne dôležitejšia kvalita

vzťahov medzi rodičmi a deťmi než znenie ich priezvisk. Inými slovami, z pohľadu želaného priaznivého psychického vývoja/napredovania dieťaťa by bolo výrazne efektívnejšie snahu matky orientovať na možnosť každodenného harmonického rozvoja vzťahu dieťaťa aj k druhému biologickému rodičovi než na výrazne nevhodné vťahovanie dieťaťa do rozporov medzi rodičmi. Zároveň však súd prvej inštancie veľmi vhodne a výstižne smeroval (z rovnakej motivácie) podnet/požiadavku aj na otca maloletej, aby (otec) zväžil do budúcnosti zmysluplnosť svojho zotrávania na nezmenenom priezvisku dieťaťa. Obidvaja rodičia by totiž mali hľadať záujem dieťaťa a to skutočne/reálne v podobe vzájomnej dohody/konsenzu, nie formálne slovným deklarováním záujmu dieťaťa v rámci súdnych sporov, ktoré medzi sebou vedú.

17.V súhrne opísaných úvah krajský súd (v zhode so súdom prvej inštancie) dospel k záveru, že nie je daný dôvod na zmenu priezviska maloletej.

18.Nadväzne, ako súladný s relevantnou procesnou úpravou posúdil odvolací súd aj závislý výrok o trovách prvoinštančného konania

19.O trovách odvolacieho konania rozhodol krajský súd podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 2 ods. 1 a § 52 CMP tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na ich náhradu.

20.Toto rozhodnutie krajského súdu bolo prijaté hlasovaním senátu v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Dovolanie je podľa § 420 CSP prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh). Dovolanie možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k niektorej z uvedených vád. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prvej inštancie alebo pred odvolacím súdom. Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania. V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania.

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde.

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom. Povinnosť zastúpenia advokátom neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa.